

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Jannicke Evjen Olsen
Sosial- og helseavdeling

Innvalgstelefon
73 19 92 36

Vår dato
25.08.2011
Deres dato
12.04.2011

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2011/4641-720
Deres ref.
201100820-/CSH

Arbeidsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse - utkast til forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen 18.12.2009 nummer 131

Vi viser til departementets høringsbrev datert 12.04.2011. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har følgende kommentarer til utkast til forskrift om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Kapittel 1. Utenlandske statsborgeres rett til sosiale tjenester

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottar ofte henvendelser fra kommunene vedrørende ulike problemstillinger som gjelder økonomisk sosialhjelp til utenlandske statsborgere. Dagens bestemmelser oppleves som uklare og vanskelig tilgjengelige. Vi ser derfor viktigheten av den nye forskriften og presiseringene av dagens regelverk.

Personer med ulovlig opphold

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener det hadde vært klargjørende å presisere vilkåret om lovlig opphold innledningsvis i forskriften. Slik den nye forskriften er bygd opp, kommer denne avklaringen først i § 4. Fylkesmannen oppfatter vilkåret om lovlig opphold som selve "inngangsporten" til økonomisk sosialhjelp, og det blir forvirrende når denne avklaringen ikke kommer innledningsvis. Slik forskriften er bygd opp nå, blir man systematisk ledet gjennom vurderinger om fast bopel etc. før man får avklart hovedvilkåret: om vedkommende har lovlig opphold.

§ 1 Personer som ikke har bopel i riket

Det bør fremgå av bestemmelsen at den omhandler personer med lovlig opphold i Norge.

Første ledd

De fleste henvendelsene som Fylkesmannen mottar, gjelder utenlandske statsborgere som har hatt et arbeidsforhold eller annen tilknytning til Norge, og hvor situasjonen endres. Her vil begrepet "bopel" være sentralt i den nye forskriften, for hvilke rettigheter søkeren vil ha. Fylkesmannen erfarer at dette

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruk og bygdeutvikling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00	73 19 90 00
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 91 01	73 19 91 01
E-post:	postmottak@fmst.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st		Organisasjonsnummer: 974764350		

begrepet skaper forvirring, og håper at begrepet kan avklares nærmere med ny forskrift.

Den nye forskriften gir ikke en definisjon eller en nærmere beskrivelse av hva som ligger i begrepet "bopel". Fylkesmannen ber departementet vurdere å ta inn en definisjon av "bopel" i forskriften, noe som etter Fylkesmannens vurdering vil være klargjørende for hva som skal forstås med begrepet, gi bedre rettssikkerhet for brukerne og gi en mer ensartet praksis. Dette vil også gi større rom for at merknader til forskriften kan bli enda tydeligere på hvilke vurderinger som må gjøres vedrørende begrepet "bopel".

Fylkesmannen ser at det i høringsnotatet gis føringer for hva som ligger i begrepet. Departementet knytter begrepet "bopel" konkret opp til oppholdstillatelsens varighet og tilknytning til Norge (indikasjoner på etablering), ikke om søkeren har etablert seg med bosted/bolig. Fylkesmannen mener at her gjenstår det fortsatt mye avklaring, for at bestemmelsen skal bli håndterbar for kommunene.

Annet ledd

I § 1 annet ledd sies at "Hvis personen ikke kan dra omsorg for seg selv...". Fylkesmannen oppfatter det som uklart hvilken "person" det her siktes til. Stiller annet ledd et selvstendig vilkår, slik at "personen som ikke kan dra omsorg for seg selv" har begrensede rettigheter uavhengig av første ledd, eller siktes det her person som ikke er norsk statsborger og som ikke har bopel i landet, og som dermed ikke har et krav etter første ledd? Fylkesmannen ser at den mest logiske forståelse er å tolke "personen" som de personer som ikke har et krav etter første ledd, men mener at ordlyden i annet ledd kan misforstås slik den står i dag. Tilsvarende gjelder for § 4 annet ledd.

I annet ledd er det sagt at nevnte person kan få nødhjelp "inntil vedkommende kan få bistand fra hjemlandet". Fylkesmannen mener at denne bestemmelsen blir snever. Det kan tenkes at personen blir hjulpet på andre måter, eventuelt får hjelp til å forlate landet, og også i slike tilfeller må kommunens hjelpeplikt opphøre. Fylkesmannen er også av den oppfatning at bestemmelsen ikke fremstår som særlig avklarende for kommunene. Dersom departementet mener at vedkommende i disse tilfellene har krav på individuelle tjenester kun i kort tid, bør dette fremgå klarere av forskriften.

§ 4 Personer som ikke har lovlig opphold i riket

Annet ledd

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om forslaget til § 4 a annet ledd er tilstrekkelig til å ivareta personer uten lovlig opphold som er dømt til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg, og hvor overføring til hjemlandet ikke lar seg gjennomføre. Ut fra det departementet beskriver, er dette en gruppe personer som kan ha stort behov for oppfølging, også fra sosialtjenesten i kommunen. Det kan i slike tilfeller være behov for oppfølging over lang tid. Departementet beskriver at gruppen vil være i en "nødssituasjon [...] av lengre varighet". Fylkesmannen synes departementet her strekker begrepet "nødssituasjon" langt. Den nye forskriften gir dem: "i en nødssituasjon rett til økonomisk stønad og hjelp til å finne midlertidig botilbud i henhold til loven". Ut fra den kunnskapen Fylkesmannen har med tilbudet i kommunene, er

kvaliteten på midlertidige boliger svært varierende. Flere kommuner har ikke et stående tilbud, men tilbyr campinghytter eller liknende ved behov. Økonomisk stønad i "nødssituasjoner" består av et minimum, ettersom en nødssituasjon er et begrep som normalt oppfattes som en situasjon av kort varighet. Tildelingen av nødhjelp har en tendens til å bli standardisert og utmålt til et absolutt minimum. Kravet til forsvarlige tjenester og individuell vurdering stiller krav til en minimumsstandard og konkret behovsprøving ved tildeling av tjenester. Fylkesmannen er likevel bekymret for om bestemmelsen, slik den er foreslått, vil bli forstått og praktisert slik at den ivaretar rettssikkerheten til denne sårbare gruppen.

Fylkesmannen ber om at departementet gir kommunene tydelige føringer for hva som vil være minimumskravet til forsvarlige tjenester for den gruppen som omfattes av bestemmelsen.

Retten til opplysning, råd og veiledning

I gjeldende forskrift er det regulert i § 1-5 at alle som oppholder seg i riket har rett til råd og veiledning. Departementet foreslår at bestemmelsen videreføres i § 4 første ledd. § 4 første ledd ivaretar imidlertid retten til opplysning, råd og veiledning kun for personer som ikke har lovlig opphold i riket. Bestemmelsen ivaretar ikke øvrige personer som i forskriften ikke har rett til individuelle tjenester.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår at ordningen i någjeldende forskrift, med en generell bestemmelse som gir rett til opplysning, råd og veiledning for utenlandske statsborgere, videreføres.

Kapittel 2. Kvalifiseringsprogram

§ 7 Kvalifiseringsprogrammets innhold

Tredje ledd

Det må i forskrift eller rundskriv komme klart fram hvorvidt tid til helsehjelp, opptrening og egenaktivitet mv. er ment å være innenfor rammen av 37,5 timer per uke. På dette punktet er både forslaget til forskriftstekst og høringsnotatet tvetydig.

Fjerde ledd

Det fremgår at kvalifiseringsprogrammets innhold skal evalueres i løpet av programperioden samt at det skal fremgå av programmet på hvilke tidspunkt det skal foretas evalueringer. Forskriften tar imidlertid ikke stilling til hvor ofte evaluering bør skje. Etter vår mening bør det tas inn et minimum når det gjelder omfanget av slike evalueringer i forskriften, for eksempel at evaluering skal foretas hver tredje måned. Dette for å sikre at evaluering foretas på tidspunkt hvor det er reell mulighet for endring, og ikke bare mot slutten av programperioden. Erfaringer viser at jevnlig evaluering fører til mer fremdrift i form av bedre kvalitet på programmet og bedre progresjon. Der det ikke evalueres jevnlig er det derimot fare for stagnasjon i programmet.

Fylkesmannen stiller også spørsmål ved hvorvidt det bør fremgå direkte av forskriften at det er Nav som skal foreta evalueringen. Fylkesmannen erfarer at

evaluering av programmet i enkelte tilfeller blir satt bort til vekst-/tiltaksbedrifter.

§ 8 Kvalifiseringsprogrammets varighet

Vi anser det positivt at det fremgår direkte av forskriften at varigheten av kvalifiseringsprogrammet skal fremgå av vedtaket. Erfaringer tilsier at dette ikke er praksis i alle kommuner.

I høringsnotatets pkt. 4 sjette avsnitt redegjøres det for mulighetene for såkalt motivasjonsperiode ved oppfølging med målsetning om kvalifiseringsprogram. Vi anser det viktig at dette omtales i nytt rundskriv, for å sikre at Nav er bevisst på at den enkelte bruker kun har én mulighet til å få kvalifiseringsprogram, og der igjen kun har en anledning til å gjeninntre i programmet dersom dette midlertidig avsluttes. Av samme hensyn bør det fremgå at det kun unntaksvis er hensiktsmessig å gi et første vedtak med kortere varighet enn ett år. Det er viktig at kommunen settes i stand til å forstå hva det innebærer for brukeren dersom vedtaket gis en kortere varighet.

Kapittel 3. Kvalifiseringsstønad

§ 9 Barnetillegg

Første ledd

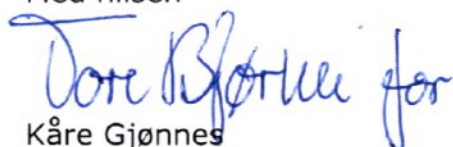
For å unngå at det kreves forskriftsendring for prisjustering av beløpet foreslår Fylkesmannen at fastsetting av barnetillegget skjer i rundskriv.

Tredje ledd

Bestemmelsens tredje ledd fremstår som språklig ufullstendig. Fylkesmannen foreslår nytt § 9 tredje ledd:

"Et barn anses ikke som forsørget av programdeltakeren dersom det har inntekt, herunder kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet, eller har rett til barnepensjon etter folketrygdloven kapittel 18."

Med hilsen

Kåre Gjønnas
fylkesmann

Jan Vaage
fylkeslege